

ספר בת עין

דרושים לפרשת במדבר

וַיֹּדֶבֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וְגו'.
וְהַקְשָׁה בְּסֵפֶר אֹרֵי הַחַיִּים בְּסֵדֶר הַפְּסוּקִים, שְׁבִהוּדַעַת הַמָּקוֹם כְּתֹב כָּלֵל תְּחִלָּה וְאַחֲרַיִךְ הַפָּרֵט, וְכִהְיֶה הַזְמַן כְּתֹב הַפָּרֵט תְּחִלָּה וְאַחֲרַיִךְ הַכָּלֵל, וְתִירֵץ שֵׁם יַעֲוִיין שֵׁם.

א. זה לשונו באור החיים שם: במדבר סיני וגו' רבותינו ז"ל דרשו (במ"ר א) הבנות יקרות בפסוק זה, ונשאר להעיר למה לא השווה ה' מדותיו יתברך בשיעור הדברים, כי כשהזכיר הודעת המקום הקדים מחברת הכללות שהוא 'מדבר סיני', ואחר כך הזכיר פרט המקום ואמר 'באהל מועד', וכשהזכיר הודעת הזמן הקדים זכרון פרט הזמן, ואמר 'באחד לחודש השני', ואחר כך הזכיר מחברת כללות הזמן, ואמר 'בשנה השנית'. ונראה כי הכתוב אדרבא השכיל לדבר בשיעור שווה, והוא על דרך אומרו (שמות לג, כא) 'הנה מקום אתי', שמקומו של הקדוש ברוך הוא, הוא טפל לו (ב"ר סח, ט), ולערך זה יהיה טפל כל המקום לגבי המקום אשר חונה שם האלהים. ומעתה מחברת הכללות הוא אהל מועד, והמדבר הוא פרט טפל לו, ולהעיר הכתוב בכוונה זו סדר סמוך לזה מאמר 'באחד לחודש וגו' בשנה השנית', אם כן מאמר באהל מועד הוא מחברת הכללות, ולזה נסדר באחרונה כסדר שנה השנית שנסדר אחר מאמר באחד לחודש.

וַיֹּדֶבֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּמִדְבַּר סִינַי בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וְגו'.

"And Hashem said to Moshe in the Desert of Sinai from the tent of meeting on the first of the second month, etc." (Bamidbar 1:1)

וְהַקְשָׁה בְּסֵפֶר אֹרֵי הַחַיִּים בְּסֵדֶר הַפְּסוּקִים, שְׁבִהוּדַעַת הַמָּקוֹם כְּתֹב כָּלֵל תְּחִלָּה וְאַחֲרַיִךְ הַפָּרֵט, וְכִהְיֶה הַזְמַן כְּתֹב הַפָּרֵט תְּחִלָּה וְאַחֲרַיִךְ הַכָּלֵל, וְתִירֵץ שֵׁם יַעֲוִיין שֵׁם.

The Ohr HaChaim HaKadosh asks the following question on this posuk: When the posuk states the

place, it lists the general place (the Sinai Desert) first and then the specific place (the tent of meeting) second. However, when the posuk describes the time of this event, it lists the specific time (the specific day) followed by the more general

מצודה פרוסה על כל חי הוא בקשת
הפרנסה לחם לאכול וכו', זהו המצודה
שבו ניצוד האדם, ומבקש לחמו בתחבולות
וערמומיות, וסובר שכוחו ועוצם ידו תעשה
לו, ואינו בוטח ומאמין בה' שבוודאי יזמין
לו פרנסתו וחי נפשו, פי מאן דיהיב חי
יהיב מזוני, וכמו שאמר הפעל שם טוב
וללה"ה שמה שאמרו חז"ל (אבות פ"ג מט"ז)

וגם אני אענה חלקי בעזרת ה' מה שגאָה
לעניות דעתי בסדר הפסוק על דרך המוסר.
הנה ידוע שעיקר יסוד ושוֹרש העבודה
היא האמונה, כמאמר הכתוב (חבקוק ב, ד)
'וצדיק באמונתו יחיה', וגם בטחון, כמאמר
הכתוב (תהלים לז, ג) 'בטח בה' ונעשה טוב
שכן ארץ ורעה אמונה', הרי שזהו העיקר
לבא תחלה למדת האמונה ובטחון. אמנם

ב. עיין תענית ח, ב: ניבעי רחמי אכפנא, דכי יהיב רחמנא שובעא לחיי הוא דיהיב, דכתיב (תהלים
קמה, טז) 'פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון'.

unit of time (the month). Why does
the posuk list the more general place
first and become more specific, yet list
the more specific time first and then
the more general? **The Ohr HaChaim
offers a solution which you can see
in his commentary.**

וגם אני אענה חלקי בעזרת ה' מה שגאָה
לעניות דעתי בסדר הפסוק על דרך המוסר.

**With Hashem's help, I will also
humbly offer a solution regarding
this inconsistent order, which
shares an important mussar lesson
(lesson in spiritual and character
development).**

הנה ידוע שעיקר יסוד ושוֹרש העבודה היא
האמונה, כמאמר הכתוב (חבקוק ב, ד) וצדיק
באמונתו יחיה, וגם בטחון, כמאמר הכתוב
(תהלים לז, ג) בטח בה' ונעשה טוב שכן ארץ
ורעה אמונה.

**It is known that the primary
foundation of serving Hashem is
to first develop emunah (faith),
as it is stated (Chabakuk 2:4)
"the tzaddik lives by his faith."**

**Bitachon (trust) in Hashem is
another primary element, as it says
in Tehillim (37:3) "trust in Hashem
and do good, dwell in the land and
consume faith."**

הרי שזהו העיקר לבא תחלה למדת האמונה
ובטחון.

**It is essential to first acquire
emunah and bitachon.**

אמנם מצודה פרוסה על כל חי הוא בקשת
הפרנסה לחם לאכול וכו',

**Yet, there is a "trap that is set"
for all, which is the desire for one's
livelihood - the "bread that one
eats."**

זהו המצודה שבו ניצוד האדם, ומבקש לחמו
בתחבולות וערמומיות וסובר שכוחו ועוצם ידו
תעשה לו, ואינו בוטח ומאמין בה' שבוודאי
יזמין לו פרנסתו וחי נפשו,

**The desire for a person to focus on
earning his livelihood through all
sorts of clever schemes can cause
a person to believe that it is his
own strength and ingenuity which**

לֶחֶם וּפְרֻסָּה, וְזֶהוּ 'מְצוּדָה' שֶׁל 'פְּרֻסָּה' הוּא 'עַל כָּל חַי', שֶׁמִּבְקֵשׁ פְּרֻסָּתוֹ וְנִטְרָד מְאוֹד וְאֵין לָבוּ פְּנוּי לְעִבּוּדָתָהּ, עַד כָּאֵן דְּבִרְיוֹ. אֲבָל כִּשְׁהוּא מְסַתְּפֵל תְּמִיד בְּחֶסֶד

וּמְצוּדָה פְּרוּסָה עַל כָּל הַחַיִּים, פְּרוּסָה הִיא לְשׁוֹן עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָסִי, פִּירוּשׁ פְּרוּסָה הִיא לְשׁוֹן פְּרָס בְּלִשׁוֹן הַגְּמָרָא, כְּמֵאֲמַר חֲז"ל (עִירוּבִין ד.) בְּכַדִּי אֲכִילַת פְּרָסִי, פִּירוּשׁ לְשׁוֹן

ג. בדפוס זיטומיר הגירסא הוא: פירוש פרס מלשון פרנסה.

ד. וראה רש"י שם ד"ה פרס: פרס, ארבע ביצים הן מזון סעודה בינונית, פרס לשון פרוסה, ששיעורו בחצי ככר האמור בעירוב, דבעינן מזון שתי סעודות כו'. ועיין עוד רש"י שם פב, ב ד"ה חציה ובעינן שיששה בכדי אכילת חצי ככר זו, והוא פרס דכוליה התלמוד, על שם ששיעורה בפרוסה, כלומר בחצי ככר.

ה. ראה עוד בתולדות יעקב יוסף פרשת אמור אות יא: הגם שכעת לפי העתים, שנלכדין כל בני אדם בסבת פרנסת לחמו כמ"ש הקנה שהוא מצודה פרוסה על כל הנבראים שבעולם, כי העופות נלכדין במצודתן על ידי שמפזרין להם גרעיני דגן ורוצה להתפרנס בזה, עד שנלכד בו. וכן הזאב עושיין לו מצודה בענין שיראה פרנסתו שם בבור, ולוכדין אותו שם. וגם בני אדם ובני איש יחד

are the cause of his success rather than maintaining his trust and faith that it is Hashem who provides his livelihood and sustenance.

פי מאן דִּיהֵיב חַיִּי יְהִיב מְזוּנִי (עי' תענית ח:),

For "the One who gives us life gives us our livelihood." (See Ta'anis 8b)

וּכְמוֹ שֶׁאָמַר הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זִלְלָהּ"ה שְׁמָה שֶׁאָמְרוּ חֲז"ל (אבות ג, טז) וּמְצוּדָה פְּרוּסָה עַל כָּל הַחַיִּים, פְּרוּסָה הִיא לְשׁוֹן עַל מְנַת לְקַבֵּל פְּרָס, פִּירוּשׁ פְּרוּסָה הִיא לְשׁוֹן פְּרָס בְּלִשׁוֹן הַגְּמָרָא (עִיין רש"י עִירוּבִין פב:), כְּמֵאֲמַר חֲז"ל (בִּרְכוֹת לז:) בְּכַדִּי אֲכִילַת פְּרָסִי, פִּירוּשׁ לְשׁוֹן לֶחֶם וּפְרֻסָּה,

This is similar to what the Ba'al Shem Tov, may his memory be blessed for eternal life in the world to come, said regarding the statement of our sages (Avos 3:16)

"a trap is spread out over all life." The word "p'rusa" (the Hebrew word for "spread out") is related to the word for reward and to the word used to describe a piece of bread, as it says in the Gemara (Eruvin 82b with comments of Rashi and Berachos 37b) - one must eat enough bread that is equivalent to the volume of an olive in the amount of time it takes to eat a half of a loaf (p'rusa) of bread in order to be required to recite Birchas HaMazon.

וְזֶהוּ מְצוּדָה שֶׁל פְּרֻסָּה הוּא עַל כָּל חַי, שֶׁמִּבְקֵשׁ פְּרֻסָּתוֹ וְנִטְרָד מְאוֹד וְאֵין לָבוּ פְּנוּי לְעִבּוּדָתָהּ, עַד כָּאֵן דְּבִרְיוֹ.

Furthermore, the trap of the yetzer hara related to one's livelihood is not only that one may think that he is responsible for his own success,

הקדוש, כי תורה אור (משלי ו, כג), וילך ממדרגה למדרגה עד שיזכה להיות בבחינת משכון, שישכון בתוכו שכינתו יתברך, כמו שנתבאר לעיל במה פעמים.

וזהו שאמרו רבותינו ז"ל (מכילתא בשלח (ויסע) ב) לא נתנה תורה אלא לאוכלי מן, פירוש אוכלי מן היה להם בחינת אמונה ובטחון, כמאמר הכתוב (ירמי' ב, ב) 'זכרתי

ה' איך שהוא פותח את ידו ומשביע לכל חי רצון, ומאמין בה' באמונה שלמה ובוטח בו שבעבור חסדו הגדול יזמין לו פרנסתו וכל צרכיו בלתי התחכמות שלו וערמימיותו, אזי ממילא יפנה לבו מכל תחבולותיו, ויהיה לבו נכון ובטוח בה' לעסוק רק בעבודתו יתברך ובתורתו, ואזי בלימוד התורה יאיר ה' עליו אור

כולם בסבת סודתו, כי להוטים אחר פרנסתו יום ולילה לא ישקוט, הם נלכדין במצודה הפרוסה על כל החיים. כי העבודה והתורה מונחת בקרן זוית, אין דורש ואין מבקש.

ו. עיין לעיל פרשת ויקהל פקודי ד"ה ויקהל משה. פרשת שמיני ד"ה בפירש"י, ועוד.

but also that **preoccupation with earning one's livelihood causes one's time to become so consumed that he is not available to focus on his service of Hashem.**

אבל כשהוא מסתפל תמיד בחסד ה' איך שהוא פותח את ידו ומשביע לכל חי רצון, ומאמין בה' באמונה שלמה ובוטח בו שבעבור חסדו הגדול יזמין לו פרנסתו וכל צרכיו בלתי התחכמות שלו וערמימיותו, אזי ממילא יפנה לבו מכל תחבולותיו, ויהיה לבו נכון ובטוח בה' לעסוק רק בעבודתו יתברך ובתורתו,

However, when one constantly contemplates the kindness of Hashem and recalls that Hashem "opens His hand and satisfies every living thing with desire," as well as strengthens his complete belief and trust that it is solely Hashem who provides his sustenance, then he will no longer be distracted from all of his activities and be able to focus his attention on serving Hashem and learning Torah.

ואזי בלימוד התורה יאיר ה' עליו אור הקדוש, כי תורה אור (משלי ו, כג) וילך ממדרגה למדרגה עד שיזכה להיות בבחינת משכון, שישכון בתוכו שכינתו יתברך, כמו שנתבאר לעיל במה פעמים.

When one achieves this, Hashem will shine a holy light upon him as he learns Torah, for Torah is compared to light (see Mishlei 6:23). He will ascend from level to level until he merits to achieve the attribute of a "dwelling," in that Hashem's presence will dwell within him as we have explained many times previously.

וזהו שאמרו רבותינו ז"ל (מכילתא בשלח (ויסע) ב) לא נתנה תורה אלא לאוכלי מן.

This idea is reflected in the statement of our sages that "the Torah was only given to the generation that ate the manna." (Mechilta Parshas Beshalach 2)

פירוש אוכלי מן היה להם בחינת אמונה ובטחון, כמאמר הכתוב (ירמי' ב, ב) 'זכרתי לך

לך חסד נעוריה וגו' לכתף אחרי במדבר וגו', וְגַם צָדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם (שמות יב, לט) כִּי הָאֱמִינוּ בָּהּ וּבִטְחוּ בּוֹ, עַל כֵּן נִתֵּן לָהֶם הַמָּן, וְשִׁמְלָתָם לֹא בָלְתָה מֵעַלֵּיהֶם, וְלֹא הָיוּ טְרוּדִים בְּפִרְנָסָה, וְהָיָה לָבָם פָּנוּי רַק לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְעַל כֵּן נִתֵּן לָהֶם הַתּוֹרָה. אֲבָל אַחֵר כָּךְ בְּשִׁמְגִיעִים לְבַחֲנִית

הַתּוֹרָה, וְהַתּוֹרָה אִיזוֹ מֵאִיר בָּם תּוֹסֶפֶת קְדוּשָׁה, אֲזִי אֵין צְרִיכִים לְבַחֲנִית זֶה שֶׁל בִּטְחוֹן שֶׁהִיא קִטְנָה, וְזֶהוּ שֶׁאִמְרַת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַשָּׁה רַבִּינוּ ע"ה קוֹדֶם דִּיבּוּרוֹ בִּסְנָה (שמות ג, ה) 'שֶׁל נֶעְלִיד' וגו', שֶׁבַחֲנִית בִּטְחוֹן נִקְרָא מְנַעְלִים, כְּמֵאִמְרַת הַכְּתוּב (שיר השירים ז, ב) מִה יָפוּ פְעָמֶיךָ בְּנֻעָלִים, מְפָנִי

ז. ע"פ דברים ח, ד: 'שמלתך לא בלתה מעליך ורגלך לא בצקה זה ארבעים שנה'.

ח. ועיין שיהש"ר ז, ג: מה יפו פעמיו בנעלים בת נדיב, א"ר יודן אפילו הדיוט מקלס בלשון זה גנאי הוא לו, ואת אומר מה יפו פעמיו, אלא אינו מדבר אלא פעמי רגלים, והלא פעמים הללו פעמים מגולין פעמים מכוסין, אלא מה יאיון עקיבין במסאנא ברתיה דרחמי. א"ר ברכיה כך דרשו שני הרי עולם ר' אליעזר ור' יהושע אמרו מה יפו פעמיו בנעלים, מה היה יפיו לפעמיו שהיו נועלין

However, afterward, when they achieved the exalted attribute of Torah and the light of Torah shone upon them in a way that added to their holiness, then they no longer needed the lower level attribute of bitachon.

חסד נעוריה וגו' לכתף אחרי במדבר וגו', וְגַם צָדָה לֹא עָשׂוּ לָהֶם (שמות יב, לט), כִּי הָאֱמִינוּ בָּהּ וּבִטְחוּ בּוֹ, עַל כֵּן נִתֵּן לָהֶם הַמָּן, וְשִׁמְלָתָם לֹא בָלְתָה מֵעַלֵּיהֶם, וְלֹא הָיוּ טְרוּדִים בְּפִרְנָסָה, וְהָיָה לָבָם פָּנוּי רַק לַעֲבוֹדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ.

This means that since the generation that ate the manna had emunah and bitachon, as is described in Yirmiyahu 2:2 and Shemos 12:39, they were given the manna, their clothing never wore out, they were not preoccupied with earning a livelihood, and they were available to focus on serving Hashem.

ועל כן ניתנו להם התורה.

It was, therefore, those individuals who had such emunah and bitachon to whom the Torah was given.

אבל אחר כך בשמגיעים לבחינת התורה, והתורה אור מאיר בם תוספת קדושה, אזי אין צריכים לבחינה זו של בטחון שהיא קטנה.

וזהו שאמר הקדוש ברוך הוא למשה רבינו ע"ה קודם דיבורו בסנה (שמות ג, ה) שֶׁל נֶעְלִיד וגו',

This is the deeper meaning of that which Hashem instructed Moshe Rabbeinu, peace be upon him, before speaking to him at the burning bush - "remove your shoes, etc."

שבחינת בטחון נקרא מנעלים, כמאמר הכתוב (שה"ש ז, ב) מִה יָפוּ פְעָמֶיךָ בְּנֻעָלִים (עי' שהש"ר פר' ז, ג), מְפָנִי שֶׁהוּא מְדַרְיָגָה תַּחְתּוֹנָה וְאִי אֶפְשָׁר לְבֹא לְמַדְרִיגָה עֲלִיוֹנָה קוֹדֶם לָהּ.

For the attribute of bitachon is referred to as shoes, as it says in

ובחסדו ולא מכוחו של אדם, וכמאמר הכתוב (בראשית ב, ו) 'ואד יעלה מן הארץ והשקה' וגו', שהענן בודאי אינו כח אנושי, כי אם רק חסד ה', ובענן שהוא בחינת חסד^ט הוא משקה את כל פני האדמה. וזהו שאמר הקדוש ברוך הוא למשה רבינו ע"ה קודם קבלת התורה (שמות יט, ט) 'הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך', פירוש 'הנה אנכי בא אליך'

שהוא מדריגה תחתונה ואי אפשר לבא למדריגה עליונה קודם לה. אבל משה רבינו שעלה למדריגה גדולה, לבחינת תורה אור, וכבר עבר זאת המדריגה, אמר לו הקדוש ברוך הוא 'של נעליך', רצה לומר אותו המדריגה קטנה בחינת נעליך.

על כן תמיד יתבונן האדם בחסד ה' להבין איך שהכל אינו בא רק ברצון ה'

بعد כל הצרות, מעשה באחד ששכח לנעול דלתי ביתו ועלה לפעמי רגלים, וכשבא מצא הנחש קשור בטבעות דלתותיו, שוב מעשה באחד ששכח ולא הכניס תרנגולתיו לתוך ביתו, ועלה לפעמי רגלים ובא ומצא החתולות מקורעות לפניהם.

ט. עיין תיקו"ז עד, ב: ומסטרא דימינא אתקריאת עננא.

Shir HaShirim (7:2) "how beautiful were your footsteps when in shoes."

אבל משה רבינו שעלה למדריגה גדולה, לבחינת תורה אור, וכבר עבר זאת המדריגה, אמר לו הקדוש ברוך הוא של נעליך, רצה לומר אותו המדריגה קטנה בחינת נעליך.

Moshe Rabbeinu, who ascended to the level of "Torah Ohr" (The Torah's light) and even surpassed it, was told by Hashem to "remove his shoes," which symbolically referred to Moshe's transcending the need for bitachon.

על כן תמיד יתבונן האדם בחסד ה' להבין איך שהכל אינו בא רק ברצון ה' ובחסדו ולא מכוחו של אדם,

Therefore, one should regularly contemplate the kindness of Hashem and understand that everything occurs only because it is Hashem's will. Every success

and good matter occurs because of Hashem's kindness and not due to our efforts.

וכמאמר הכתוב (בראשית ב, ו) 'ואד יעלה מן הארץ והשקה' וגו', שהענן בודאי אינו כח אנושי, כי אם רק חסד ה', ובענן שהוא בחינת חסד (עיין שער הכוונות דרושי חג הסוכות דרוש ד' 'כל ענן הוא בחינת חסד' ע"ש) הוא משקה את כל פני האדמה.

This is like the posuk says (Beraishis 2:6) "and a mist arose from the ground and watered..." Since a cloud is certainly not the strength of man, but rather due to the kindness of Hashem and is symbolic of Hashem's kindness it was specifically used to water the earth.

וזהו שאמר הקדוש ברוך הוא למשה רבינו ע"ה קודם קבלת התורה (שמות יט, ט) 'הנה אנכי בא אליך בעב הענן בעבור ישמע העם בדברי עמך',

הסיר מעליו בחינה זו שהוא נקרא מנעלים כנ"ל, ועבר בחינה ומדריגה זו ולא הוצרך לה עוד כשאמר לו הקדוש ברוך הוא 'של נעליך', על כן תירץ הכתוב ואמר 'בעבור ישמע העם בדברי עמך' וגו', רצונו לומר שמה שאני מזהיר אותך הוא רק בעבור ישמע העם, שתלמוד את העם על זה כדי

ומזהיר אותך על בחינת 'עב הענן', מרמז על בחינת חסד גימטריא ע"ב, וענן מרמז גם כן לבחינת חסד כנ"ל, רצונו לומר שתסתכל תמיד במדת החסד, היינו שהכל הוא רק בחסדו יתברך ולא מכוחו של אדם, ועל ידי זה תגיע למדת האמונה והבטחון. אלא שמשא רבינו ע"ה כבר

י. ראה תיקון מזוה"ח קטו, א: כמראה הקשת אשר יהיה בענן. מאן עננא, דא חסד דסליק ע"ב, ובה אתא קודשא בריך הוא בעב הענן, בעבור ישמע עמא למללא עם משה.

This explains what Hashem said to Moshe before the receiving of the Torah (Shemos 19:9) "behold, I am coming to you in a thick cloud so that the nation shall hear when I speak with them."

פירוש הנה אנכי בא אליך ומזהיר אותך על בחינת עב הענן, מרמז על בחינת חסד גימטריא ע"ב (רע"מ זח"ב רכג:), וענן מרמז גם כן לבחינת חסד כנ"ל,

The explanation of this statement is that "I am coming to you and warn you about the attribute of a thick cloud," which hints to the attribute of kindness since the numerical value of the word thick (ayin beis) is the same as the word chessed (kindness).

רצונו לומר שתסתכל תמיד במדת החסד, היינו שהכל הוא רק בחסדו יתברך ולא מכוחו של אדם, ועל ידי זה תגיע למדת האמונה והבטחון.

All of this means to say that one should constantly contemplate the Divine attribute of kindness and know that everything he has

is not due to any human strength, but rather simply due to Hashem's kindness. As a result, one will acquire emunah and bitachon.

אלא שמשא רבינו ע"ה כבר הסיר מעליו בחינה זו שהוא נקרא מנעלים כנ"ל, ועבר בחינה ומדריגה זו ולא הוצרך לה עוד כשאמר לו הקדוש ברוך הוא של נעליך, על כן תירץ הכתוב ואמר בעבור ישמע העם בדברי עמך וגו',

Moshe Rabbeinu already divested himself of this attribute of required bitachon, referred to as "shoes," and ascended to the next level in which the prerequisite bitachon was no longer needed. At that point Hashem told him to "remove his shoes," which symbolized his transcendence of this level, and this is why the posuk concludes by telling us that Moshe should remove his shoes in order that the nation should listen to Hashem rather than Moshe.

רצונו לומר שמה שאני מזהיר אותך הוא רק בעבור ישמע העם, שתלמוד את העם על זה כדי שייכלו לקבל התורה כנ"ל להגיע לבחינת תורה אור כנ"ל.

שְׂיוּכְלוּ לְקַבֵּל הַתּוֹרָה כַּנִּל לְהַגִּיעַ לְבַחֲיִנַת תּוֹרָה אֹר כַּנִּל.

וְכֵן עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל, וְהִתְחַזְּקוּ אֶת עֲצָמָם בְּמִדַּת הָאֱמוּנָה וְהַבְּטָחוֹן, וְהִתְחַלְּהוּ הִיָּתָה מִחַג הַמִּצּוֹת, הֵינּוּ מִיְצִיאת מִצְרַיִם שִׁצְאוּ בְּאֱמוּנָה וְאָכְלוּ עֹוגוֹת מִצּוֹת, וְטָעְמוּ בָּהֶם טַעַם מֵן (קִידוּשִׁין ל.ח.), וְאַחֲרֵי כֵן הִתְחַזְּקוּ עוֹד בְּמִדַּת הַבְּטָחוֹן, עַד שֶׁהָיָה

לָבָם פָּנוּי מִכָּל וְכָל, רַק לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ, וְקִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה אֹר עַל הָר סִינַי, עַד שֶׁפָּסְקָה זִוְהַמֶּתֶן שֶׁנִּזְדַּכְכוּ מִכָּל סִיג וּפְגָם בְּיָדוּעַ (שַׁבַּת קמ.ו.), וְנִעְשׂוּ בַּחֲיִנַת מִשְׁכָּן וְאוֹהֶל מוֹעֵד, וְהִקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִשְׁרָה שְׂכִינָתוֹ בְּתוֹךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כְּמֵאמֶר חֲז"ל (ע"י אֶלְשִׁיךְ עה"פ) עַל פְּסוּק (שְׁמוֹת כה, ח) וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם וְגו'², וְעִיקָר

יא. בגמ' שם: תניא אידך 'ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה', וכי ארבעים שנה אכלו והלא ארבעים שנה חסר שלשים יום אכלו, אלא לומר לך עוגות שהוציאו ממצרים טעמו בהם טעם מן.

יב. באלשיך שם: בשום לב אל אומרו 'ושכנתי בתוכם' ולא אמר 'בתוכו', והוא כי הנה שמעתי לומדים

The intent was to tell Moshe that removing his shoes was only necessary so that the people would listen and so that Moshe should be able to teach the nation in order for them to be able to receive the Torah and achieve the attribute of "Torah Ohr."

וְכֵן עָשׂוּ יִשְׂרָאֵל, וְהִתְחַזְּקוּ אֶת עֲצָמָם בְּמִדַּת הָאֱמוּנָה וְהַבְּטָחוֹן.

The Jewish nation did so and strengthened themselves in the qualities of emunah and bitachon.

וְהִתְחַלְּהוּ הִיָּתָה מִחַג הַמִּצּוֹת, הֵינּוּ מִיְצִיאת מִצְרַיִם שִׁצְאוּ בְּאֱמוּנָה וְאָכְלוּ עֹוגוֹת מִצּוֹת, וְטָעְמוּ בָּהֶם טַעַם מֵן (קִידוּשִׁין ל.ח.),

The beginning of this process was on Pesach when they left Egypt with emunah as they ate the matzah, which tasted like the mannah. (Kiddushin 38a)

וְאַחֲרֵי כֵן הִתְחַזְּקוּ עוֹד בְּמִדַּת הַבְּטָחוֹן, עַד שֶׁהָיָה לָבָם פָּנוּי מִכָּל וְכָל, רַק לְעִבּוּדַת הַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ,

Afterward, they further strengthened their bitachon until their hearts were free and they were able to completely focus on serving Hashem.

וְקִבְּלוּ אֶת הַתּוֹרָה אֹר עַל הָר סִינַי, עַד שֶׁפָּסְקָה זִוְהַמֶּתֶן שֶׁנִּזְדַּכְכוּ מִכָּל סִיג וּפְגָם בְּיָדוּעַ (שַׁבַּת קמ.ו.),

According to the Gemara they then accepted the "Torah ohr" at Mount Sinai and the spiritual filth that was previously upon them departed, causing them to become cleansed of all spiritual defects. (Shabbos 146a)

וְנִעְשׂוּ בַּחֲיִנַת מִשְׁכָּן וְאוֹהֶל מוֹעֵד, וְהִקְדֹּשׁ בְּרוּךְ הוּא הִשְׁרָה שְׂכִינָתוֹ בְּתוֹךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, כְּמֵאמֶר חֲז"ל (אֶלְשִׁיךְ עה"פ) עַל פְּסוּק (שְׁמוֹת כה, ח) וְשִׁכְנָתִי בְּתוֹכְכֶם וְגו',

At that point the people became like the mishkan and ohel moed in the sense that Hashem caused His presence to dwell within each and every Jewish person, as our sages

ההכנה צריכה להיות תחלה בבחינת אמונה ובטחון, ובו גנוז בחינת קדושה, ומרוקז במלת בטח שהוא במילואו כזה בי"ת טי"ת חי"ת, מילואו של כל אות הוא י"ת בגימטריא קדוש, מה שאין כן בשאר כל האותיות מהא"ב, ועל זה נקרא בחינת בטחון כיסוי, מפני שהוא כסוי ונרתק

לכחינת הקדושה, ואי אפשר לבא לבחינת הקדושה עד שמגיע תחילה להכסוי שלה היא בחינת בטחון. וזהו שהזהיר הכתוב לעבודת בני קהת, באוהל מועד קודש הקדשים, ונתנו עליו כסוי עור תחש וגו' ושמנו בדיו וגו', ולא יבואו לראות כבלע' וגו' (סוף פרשת ד,

מכאן כי עיקר השראת שכינה באדם הוא, ולא בבית, מאמרו 'בתוכם'.

יג. ר"ל שאין עוד אות המסתיימת באותיות י"ת [שבגימטריא קדוש], רק אותיות ב'ט'ח, להורות שאי אפשר לבוא לבחינת קדושה לפני שבא לבחינת בטחון.

explained regarding the words "and I will dwell in them." (Shemos 25:8)

ועיקר ההכנה צריכה להיות תחלה בבחינת אמונה ובטחון, ובו גנוז בחינת קדושה, ומרוקז במלת בט"ח שהוא במילואו כזה בי"ת טי"ת חי"ת, מילואו של כל אות הוא י"ת, בגימטריא קדוש,

The acquisition of emunah and bitachon is an essential prerequisite within which holiness is hidden. This is alluded to in the word b'tach (the root letters of bitachon) since the inner letters that spell each individual letter are the numerical value of the word for holiness - kadosh. The first step to achieving holiness is to acquire emunah and bitachon.

מה שאין כן בשאר כל האותיות מהא"ב, ועל זה נקרא בחינת בטחון כיסוי (עי' תהלים נא, ח. איוב יב, ו), מפני שהוא כסוי ונרתק לבחינת הקדושה,

This is not the case with all of

the other letters of the aleph beis. Therefore, the element of bitachon is referred to as a covering (see Tehillim 51:8 and Iyov 12:6) since it is a covering and container for holiness. This all alludes to the idea that holiness is found within the attributes of emunah and bitachon.

ואי אפשר לבא לבחינת הקדושה עד שמגיע תחילה להכסוי שלה היא בחינת בטחון.

It is impossible to achieve holiness without first acquiring its outer covering, which is bitachon.

וזהו שהזהיר הכתוב לעבודת בני קהת, באוהל מועד קודש הקדשים, ונתנו עליו כסוי עור תחש וגו' ושמנו בדיו וגו' ולא יבואו לראות כבלע' וגו' (במדבר ד, ו-כ),

This idea is behind the service of the sons of Kehos in the ohel moed, who were instructed to place a covering of tachash skin over the aron kodesh in preparation for it to be transported when the Jewish nation traveled. (Bamidbar 4:6-20)

למדרגה, תחלה לבחינת הבטחון, ואחר כך ללמוד תורה, והתורה תאיר עליו אור הקדושה, ויזדכך בתכלית הזיכרון, ואחר כך יהיה בבחינת אוהל מועד פנ"ל, אבל לא יתפוס את המרובה תחילה לדלג לבחינה גדולה בלי הכנה מקודם. וזהו שאמר הכתוב 'ולא יבואו לראות כבלע את הקודש' ופירש רש"י בלא הכיסי ונהנתם 'ומתו', רק לילך ממדרגה למדרגה בד בבד פנ"ל.

ו-כ), פירוש שהזהיר הכתוב להעוסקים בעבודת אוהל מועד קודש הקדשים, פירוש בהעוסקים ומשתדלים להיות בעצמם בחינת אוהל מועד, שילכו ממדרגה למדרגה, היינו שיגיעו תחילה לבחינת 'כסוי העור', היינו לבחינת הבטחון, ואחר כך 'ושמו בדיו', רצונו לומר מדרגות, שהמדרגות נקראים בשם בדים, כמאמר הכתוב (שמות ל, לד) 'בד בבד יהיה', רצונו לומר שילך ממדרגה

פירוש שהזהיר הכתוב להעוסקים בעבודת אוהל מועד קודש הקדשים, פירוש בהעוסקים ומשתדלים להיות בעצמם בחינת אוהל מועד, שילכו ממדרגה למדרגה, היינו שיגיעו תחילה לבחינת כסוי העור, היינו לבחינת הבטחון, ואחר כך ושמו בדיו, רצונו לומר מדרגות, שהמדרגות נקראים בשם בדים,

This means that the Torah warned those who were involved in the holiest aspects of service in the ohel moed, who themselves had to be a manifestation of "ohel moed" (by meriting that Hashem's presence rest within them), **to ascend from one level to the next. This was first accomplished by acquiring the prerequisite bitachon, symbolized by the initial task of covering the aron kodesh. The next task, which was adjusting the carrying poles, represented the notion of continuing to ascend to the next level of achieving holiness.**

כמאמר הכתוב (שמות ל, לד) בד בבד יהיה, רצונו לומר שילך ממדרגה למדרגה, תחלה לבחינת הבטחון, ואחר כך ללמוד תורה, והתורה תאיר עליו אור הקדושה, ויזדכך בתכלית הזיכרון, ואחר כך יהיה בבחינת אוהל מועד פנ"ל,

This is like the posuk (Shemos 30:34) says about the spices of the ketores offering- "they shall be equal weight," in which the word used to described "weight" contains the same root letters as the word for carrying pole.

אבל לא יתפוס את המרובה תחילה לדלג לבחינה גדולה בלי הכנה מקודם.

This teaches us an important lesson about achieving holiness, which is that one should not try to accomplish too much first by skipping the crucial preliminary preparation.

וזהו שאמר הכתוב ולא יבואו לראות כבלע את הקודש, ופירש רש"י בלא הכיסי ונהנתם ומתו, רק לילך ממדרגה למדרגה בד בבד פנ"ל.

The posuk that describes the requirement of the sons of Kehos to cover the aron kodesh states that they shall not come to see the aron kodesh as it is inserted into its covering. Rashi explains that they shall not see the aron kodesh without its cover and, as a result, die. Metaphorically, this means that

שָׁנַעְשׂוּ יִשְׂרָאֵל בַּעֲצָמָן בְּחִינַת אוֹהֶל מוֹעֵד כַּנִּסִּי. וּמִפְּרֵשׁ הַפֶּסוּק עוֹד יוֹתֵר, וְאָמַר 'בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשָּׁנִי', פִּירוּשׁ מֵאֵין הָיָה לָהֶם כֹּחַ זֶה לְבֹא לְבְחִינַת אוֹהֶל מוֹעֵד, וְאָמַר הַפֶּתוּב 'בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשָּׁנִי', פִּירוּשׁ מִן הַמֶּן שְׁנִיתָן לָהֶם בַּחֹדֶשׁ הַשָּׁנִי (שְׁמוֹת

וַעֲתָה נָבֹא לְבִיאוֹר סֶדֶר הַקְּתוּב, וְיִדְבֹּר
ה' אֶל מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי וְגו',
פִּירוּשׁ שֶׁהָיוּ יִשְׂרָאֵל בְּכַחֲנִית מִדְּבָר סִינַי,
בְּחִינַת אֲמוּנָה וּבִשְׁחוֹן, כְּמֵאמֶר הַקְּתוּב
(יִרְמ' ב, ב) 'לְכַתְּךָ אֶתְרִי בַּמִּדְבָּר' וְגו', וְעַל
יְדֵי זֶה בָּאוּ לְבַחֲנִית אוֹהֵל מוֹעֵד, פִּירוּשׁ

י.ד. ועיין מכילתא פרשת בשלח פ"ג: אחרים אומרים דבר גדול עשו ישראל, כדי היא האמונה שהאמינו בי שאקרע להם את הים, שלא אמרו למשה היאך אנו יוצאים במדבר שאין בידינו מחיה לדרך, אלא האמינו והלכו אחרי משה. עליהם מפורש בקבלה (ירמיה ב, ב) 'הלוח וקראת באזני ירושלם לאמר זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה', מה שכר נטלו על כך (שם פסוק ג) 'קדש ישראל לה' ראשית תבואתו כל אוכליו יאשמו רעה תבא עליהם נאם ה'.

טו. ר"ל בחינת השראת השכינה בתוך כל אחד ואחד מישראל.

one should not skip levels without giving equal attention to each one including the prerequisite preparation of attaining emunah and bitachon.

ועתה נבוא לביאור סדר הקטוב, וידבר ה' אל משה במדבר סיני וגו', פירוש שהיו ישראל בבבחינת מדבר סיני, בחינת אמונה ובטחון, לקבאמר הקטוב (ירמי' ב, ב) לכתף אחרי במדבר וגו'.

Now we will explain the order of the posuk with which we began. First it states "And Hashem spoke to Moshe in the desert of Sinai." This means that the Jewish people first acquired the attributes symbolized by the desert, which are emunah and bitachon, as is alluded to in the posuk "you traveled after me into the desert." (Yirmiyahu 2:2)

וְעַל יְדֵי זֶה בָּאוּ לְבַחֲנֵת אוֹהֶל מוֹעֵד, פִּירוּשׁ
שֶׁנַּעֲשׂוּ יִשְׂרָאֵל בְּעֶצְמָן בַּחֲנֵת אוֹהֶל מוֹעֵד
כִּנ"ל.

Through acquiring the prerequisite emunah and bitachon, one can then achieve the attribute of "ohel moed," which is the level at which the Jewish people themselves become an ohel moed (dwelling for the Divine presence).

וּמִפֶּרֶשׁ הַפְּסוּק עוֹד יוֹתֵר, וְאָמַר בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ
הַשֵּׁנִי, פִּירוּשׁ מֵאִין הָיָה לָהֶם כַּח זֶה לְבֹא
לְבַחֲנֵת אוֹהֵל מוֹעֵד,

We can further explain the posuk as follows: The expression "On the first day of the second month" explains from where they got the strength to reach the level of ohel moed.

וְאָמַר הַכָּתוּב בְּאֶחָד לַחֹדֶשׁ הַשָּׁנִי, פִּירוּשׁ
מִן הַמֶּן שְׁנֵיתָן לָהֶם בַּחֹדֶשׁ הַשָּׁנִי (שְׁמוֹת טז,
א-ד), וְעַל יָדֵי זֶה נִתְחַזַּק בָּהֶם בַּחֲנִינֵת אֲמוּנָה
וּבִטְחוֹן שֶׁהָאֱמִינוֹ בִּה' אֶחָד וּבִטְחוֹ בּוֹ.

The posuk, therefore, says that this event was on the first day of the

בַּחֲכֵנָה מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם שֶׁיָּצְאוּ בְּאֻמוֹנָה כִּנ"ל, וְהָלְכוּ בַד בְּבֶד מִמִּדְבָּרָה לְמִדְבָּרָה, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְהַר סִינַי וְקִיבְּלוּ הַתּוֹרָה, וְנַעֲשׂוּ אֶז בַּחֲכֵינָת אוֹהֶל מוֹעֵד, שֶׁהִשְׁרָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂכִינָתוֹ בְּתוֹךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִצְרַיִם. יְהִי רָצוֹן שְׁנֹפֶקֶה לָזֶה, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

טז, ו-ד), וְעַל יְדֵי זֶה נִתְחַזַּק בָּהֶם בַּחֲכֵינָת אֻמוֹנָה וּבִטְחוֹן שֶׁהֶאֱמִינוּ בֵּה' אֶחָד וּבִטְחוֹ בּוֹ, וְזֶה הָיָה בַּחוּדֵשׁ הַשְּׁנִי הַחִיּוּזִק הַנ"ל בַּבְּחֵינָת אֲחֵדוּת^{טז}, וְעַל יְדֵי זֶה הוּקָם הַמִּשְׁכָּן 'בִּשְׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם', וּמְרוֹמָז בְּאֻמְרוֹ 'לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם', לְפִי שֶׁכָּל בַּחֲכֵינָה זֹו בָּאוּ לָהֶם

ru. וזהו 'באחד לחדש השני' היינו האמונה והבטחון בה' אחד, שבאה על ידי החודש השני, היינו המן שניתן להם בחודש השני.

second month. This alludes to us that it was from the manna, which began to fall in the second month, that they strengthened themselves in emunah and bitachon, for when then manna fell they believed in the One G-d and trusted in Him. The expression "on the first day" or "on day one" alludes to the emunah and bitachon that the people had in the One G-d and the expression "of the second month" refers to the manna, which strengthened their trust in Hashem since they depended on Hashem to provide them with the manna for their daily sustenance.

וְזֶה הָיָה בַּחוּדֵשׁ הַשְּׁנִי הַחִיּוּזִק הַנ"ל, בַּבְּחֵינָת אֲחֵדוּת, וְעַל יְדֵי זֶה הוּקָם הַמִּשְׁכָּן בִּשְׁנָה הַשְּׁנִית לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, וּמְרוֹמָז בְּאֻמְרוֹ לְצֵאתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם, לְפִי שֶׁכָּל בַּחֲכֵינָה זֹו בָּאוּ לָהֶם בַּחֲכֵנָה מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם שֶׁיָּצְאוּ בְּאֻמוֹנָה כִּנ"ל,

This strengthening of emunah and bitachon took place in the second month, which symbolized

unity. As a result, the mishkan was erected in the second year after they left Egypt. This is alluded to in the words "for they left from the Land of Egypt" since every subsequent spiritual achievement was due to the preparation that they did by acquiring emunah and bitachon when they left Egypt.

וְהָלְכוּ בַד בְּבֶד מִמִּדְבָּרָה לְמִדְבָּרָה, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְהַר סִינַי וְקִיבְּלוּ הַתּוֹרָה, וְנַעֲשׂוּ אֶז בַּחֲכֵינָת אוֹהֶל מוֹעֵד, שֶׁהִשְׁרָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׂכִינָתוֹ בְּתוֹךְ כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִצְרַיִם. יְהִי רָצוֹן שְׁנֹפֶקֶה לָזֶה, אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

They went from level to level with equal significance until they arrived at Har Sinai and received the Torah. Then they merited to achieve the attribute of ohel moed when Hashem rested His presence among each individual of the Jewish nation. May it be Hashem's will that we merit this, Amen.

Summary: *Through analysis of way the Torah describes the day on which Hashem spoke to Moshe, we can learn an important lesson in avodas Hashem. That is that one must first acquire true emunah and bitachon before anything else. Next, he must strive to make himself a "dwelling for Hashem" after he has internalized that all of his success is completely from Hashem. Finally, after mastering the earlier levels, one is able to receive the light of the Torah.*
